

CHWIAĆ (29) *vb impf*

W inf chwiać (1) Oczko, chwiać (1) Calag. ◊ *W formach praet i fut wszystkich rodzaj i liczb a pochylone; w formach praes i part e jasne.*

inf chwiać (5). ◊ *praes 1 sg chwieję (1).* ◊ *3 sg chwieje (7).* ◊ *3 pl chwieją (1).* ◊ *praet 3 sg m chwiął (1).* ◊ *f chwiała (1).* ◊ *3 pl m pers chwiáli (2).* ◊ *fut 3 sg m będzie chwiął (2).* ◊ *imp 3 pl niech chwieją (1).* ◊ *part praes act chwiejąc (7), chwiejąc (1); -ać : -ać FalZioł (1 : 1).*

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

1. *Kołysać, potrząsać, kiwać; librare, vibrare Calag (29) : pothim pociągać onego łożifka y na tę y na owę stronę chwiejąc aby fie tak mogło wychwiać y wyciągnąć FalZioł V 26, V 23d; Calag 434a; Vacillo – KoliŹę, koliebię, chwieię [może zamiast: chwieję się]. Calep 1098a.*

chwiać co (2): FalZioł V 21c; WidziŹ iz gdy wiátr wftáne ká¿de drzewko chwieie RejWiz 34v.

chwiać kim, czym (20): FalZioł V 20b; LubPs ktv; Ná wirzchu Orzeł biały [...] Źkrzydły iák żywy chwiál StryjWjaz C; gdy iuz pácient przez godzinę odpoczywáiąc sobie wypije/ chodzić y sobá chwiać mocno powinien Oczko 20v. Cf Zwrot.

W charakterystycznych połączeniach: chwiać i na tę i na owę stronę (2).

Zwrot: »chwiać głową« (przeważnie na znak szyderstwa) [w tym: na kogo (3), za kim (1)] [szyk zmienny] = caput movere Vulg, PolAnt (16): OpecŻyw 143; Kto fie tak barzo Źmieie iz też kaŹle abo głouą chwieie, bywa taki nie Źtateczny GlabGad O4v; RejRozpr Fv; RejKup h8, k8v; iáko żydowie widząc go ná krzyżu wiŹącego/ chwyali nań głowámi Źwoimi/ máiąc go zá wzgárdzonego. LubPs Zv marg, M2, Zv; Leop Eccli 12/19, 13/8; Źydzila z ciebie dziewica corká CyionŹka/ chwiała za tobá głowá [post te caput movit] corká IeruzalimŹka. BudBib 4.Reg 19/21; BudNT Matth 27/39; Kto potka/ ká¿dy ze mnie Źye náŹmieie/ Nos marŹczy/ gębá krzywi/ głowá chwieie KochPs 30; ZawJeft 37; GrabowSet F2v; WujNT Matth 27/39.

Szeregi: »chwiać i ruszać« (1): A potym matkę onego dziecięcia chwiać j ruŹać na tę, y na owę stronę FalZioł V 21c.

»chwiać a wychowyrać« (1): izby [...] iakobŹ chwieięcz á wychowyraięcz: płod wyriwała. FalZioł V 33v.

W przeni (2) : tędy y owędy chwieięcz/ koŹyŹać/ y mieŹzáiąc RzeczápoŹpolitá/ woleli z Rzymem poŹpołu zgináć OrzRozm O3v; á tá łodká w ktorey Źię wŹyŹcy wieŹiem/ Źwoim biegánim chwieięcz/ do zánurzenia iá y vtopienia. przywodzá. SkarKazSej 659a.

2. [*Wiać; flare PolAnt: A gdy [ujrzycie] że wiatr spoŹudnia chwieie [austrum flantem]/ powiedácie że goráco będzie MurzNT Luc 12/55 (Linde).]*

Synonimy: 1. chlustać, chowyrać, chybać, kiwać, kolebać, kołysać, opałać, ruszać, trząść, utrzęsać; 2. dąć, wiać.

Formacje pochodne: rozchwiać, zachwiać.

Cf CHWIANIE, CHWIEJENIE